

บทที่ 5

บทสรุป

การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยอภิปราย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้าง หาประสิทธิภาพ ทดลองใช้ และศึกษาความพึงพอใจจากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 โดยนำชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรม นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังมน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา เนื้อหา กิจกรรม และเวลาในการทำกิจกรรม จากนั้นนำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนเดียวกัน จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ครั้งที่ 1 จากนั้นนำชุดกิจกรรม มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่อง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งหัวช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพครั้งที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา E_1/E_2 และหาค่าเฉลี่ย

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่ปิ่นแดง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้ชุดกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 3 ชุด ใช้เวลา 18 ชั่วโมง ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 45 ข้อ แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test แบบ Dependent

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่ปิ่นแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ จากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1 ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.15)

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.40/80.29 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่ปิ่นแดง อำเภอทุ่งหัวช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ปรากฏว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.15)

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่ค้นพบมาอภิปราย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 การพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านต่างๆ ของชุดกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.15) ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนมีรายละเอียดขององค์ประกอบชุดกิจกรรมครบถ้วนสมบูรณ์ มีคำชี้แจงที่ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้ คำชี้แจงหรือคู่มือที่นักเรียนที่อ่านแล้วปฏิบัติได้ง่าย ไม่ซับซ้อน มีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครบตามหัวข้อ รายละเอียดของการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาคู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อุ้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาแนวการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทฤษฎี ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างหลากหลาย ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย รูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ แล้วจึงดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 3 ชุด ชุดละ 6 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง ในแต่ละชุดประกอบด้วยชุดกิจกรรมย่อยๆ จำนวน 3 กิจกรรม กิจกรรมละ 2 ชั่วโมง ทุกชุดมีกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ คำอิม และคณะ (2551) ที่พัฒนา

ชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ข่าวและเหตุการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่พบว่า ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมขององค์ประกอบในระดับมาก

1.2 ผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ปรากฏว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 เพราะผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมตามหลักการสร้างและดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ในการสร้างชุดกิจกรรมในครั้งแรก ผู้วิจัยได้ยึดตามกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ เดรสเซลและเมย์ฮิว (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, หน้า 106-107 อ้างอิงใน Dressel and Mayhew, 1957, หน้า 179-181) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ ความสามารถในการนิยามปัญหา ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น ความสามารถในการกำหนดและตั้งสมมติฐาน ความสามารถในการสรุปอย่างสมเหตุสมผล เมื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความรู้ และข้อคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีรูปแบบที่หลากหลาย พร้อมกับเสนอแนะให้นำกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้ศึกษามาผสมผสานเป็นกระบวนการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงและพัฒนาชุดกิจกรรมด้วยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การนิยามปัญหา ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 การแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา และขั้นที่ 4 การลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องของชุดกิจกรรมแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองขนาดเล็ก จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบภาษา เวลา สื่อและปัญหาอื่นๆ ที่พบในการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขชุดกิจกรรมในส่วนที่บกพร่องและปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เมื่อนำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทดลองใช้กับกลุ่มทดลองขนาดกลางกับนักเรียนจำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ครั้งที่ 1 พบว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) โดยรวมเท่ากับ 74.56/72.39 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 ผู้วิจัยจึงนำชุดกิจกรรมดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ในด้านการใช้ภาษาของข้อคำถามในกิจกรรม สื่อความหมายไม่ชัดเจน ทำให้นักเรียนเข้าใจคลาดเคลื่อน และตอบคำถามไม่ถูกต้อง บางกิจกรรมมีเนื้อหา ข้อความ หรือสถานการณ์ที่นำมาให้นักเรียนอ่านไม่เหมาะสม ยากเกินไป ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาคัดเลือกเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและอยู่ในความสนใจ หลังจากที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน พบว่า ชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) 83.40/80.29 แสดงว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 สอดคล้องกับ ทศนีย์ คำอ้อม และคณะ

(2551) ที่ได้พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ข่าวเหตุการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) 82.57/84.76 เพราะว่าชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีขั้นตอนที่ชัดเจนและง่ายต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และประการสำคัญคือ ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ตลอดระยะเวลาของกระบวนการสร้างชุดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และ อรรถัย มูลคำ (2545, หน้า 53 – 55) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เมื่อสร้างชุดการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องนำชุดการสอนไปทดสอบโดยวิธีการต่างๆ ก่อนนำไปใช้จริง ในการสร้างชุดกิจกรรมจะต้องศึกษาเนื้อหาของรายวิชา เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และนำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง ทำนองเดียวกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2531, หน้า 31) ที่กล่าวว่า ชุดการสอนที่ผลิตแล้วเป็นอย่างดีตามขั้นตอน จะต้องนำไปหาประสิทธิภาพกับกลุ่มทดลอง จึงจะได้ชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้รับการเรียนรู้จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้วางแผนมาเป็นอย่างดี กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับ ตามขั้นตอนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอสถานการณ์ ขั้นฝึกทักษะการคิด โดยในขั้นนี้ จะให้ผู้เรียนได้ฝึกเป็นคิดรายบุคคล และฝึกคิดเป็นกลุ่มย่อย และขั้นประเมินการคิด ในขั้นนำเสนอสถานการณ์นั้นผู้สอนได้นำเรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัวที่นักเรียนคุ้นเคยและมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว หรืออยู่ในความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนได้รับรู้ รับทราบอยู่เป็นประจำ และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันนำมาสร้างเป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้ได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และสัมพันธ์กับชีวิตจริง มีอยู่ในชีวิตจริง สามารถนำไปใช้ได้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี โดยครูได้นำเสนอทั้งในรูปแบบของการนำเข้าสู่บทเรียน ที่เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด การอภิปรายแสดงความคิดเห็น และนำเสนอสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ คำอิม และคณะ (2551) ที่ได้พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ข่าวเหตุการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 พบว่า ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อรุณรุ่ง พงษ์ศรี (2542) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับชีวิตในบ้าน เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในครั้งนี้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทุกขั้นตอนมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนมีความสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ จากข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างหลากหลาย และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยของตนเอง ดังที่ ทิพวัลย์ สีจันทร์ และคณะ (2548, หน้า 123) กล่าวไว้ว่า ในยุคข้อมูลข่าวสาร ผู้ที่ทำการตัดสินใจจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการเลือกรับข้อมูลและข่าวสาร การพิจารณาแยกแยะข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ได้สิ่ง ที่ถูกต้อง เหมาะสมเป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ มีความสามารถในการนำข้อมูลและข่าวสารไปใช้ ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุม และดารณี คำวัจนัง (2544, หน้า 24) ที่กล่าวว่าผู้เรียนที่มีวินัยในการปฏิบัติไปตามขั้นตอน การฝึกคิด ฝึกทำกิจกรรมทั้งรายบุคคลและระบบกลุ่ม ในส่วนของการฝึกการคิดรายบุคคล ผู้เรียนได้ ฝึกคิด ตัดสินใจ และทำกิจกรรมด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดในเวลาที่ยืดหยุ่น จากนั้น จึงฝึกกระบวนการคิดในระบบกลุ่มที่ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน ได้มีโอกาส อภิปรายแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนได้ประเมินความคิดของตนเองในการเสนอต่อกลุ่มใหญ่ โดยการ วิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์นั้นๆ ร่วมเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา และร่วมกันสรุปวิธีการแก้ไขปัญหา หรือ สรุปองค์ความรู้ ข้อคิดที่ได้จากการอภิปราย ผู้เรียนมีเวลาเพียงพอสำหรับการคิดและแสดงความคิดเห็นแต่ละกิจกรรม รวมทั้งร่วมกันลงความเห็นเพื่อสรุปตัดสินสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า ข้อคิดเห็น หรือข้อสรุปนั้นมีความเหมาะสมในการแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล พร้อมกับส่งตัวแทน ของกลุ่มเพื่อนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละกลุ่มให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ได้รับทราบถึง สิ่งที่กลุ่มของตนเองได้ปฏิบัติอีกด้วย

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม

ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.15) ถ้าพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านผลผลิตสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.17) รองลงมา ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.21) และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.18) ทั้งนี้ เนื่องมาจากชุดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีกระบวนการ หรือขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้เรียนเข้าใจง่าย สามารถฝึกฝนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยการนิยามปัญหา การรวบรวมข้อมูลการแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา และการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนสามารถคิดค้นแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อสมาชิกในกลุ่มและสมาชิกยอมรับฟังความคิดเห็นที่น่าเสนอทำให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในความสามารถของตนเองที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิก ส่งผลให้การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมประสบผลสำเร็จ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ประทีป พุฒพิมาย และคณะ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.53) นอกจากนั้น ชุดกิจกรรมยังมีค่าชี้แจงสำหรับนักเรียนที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ปฏิบัติได้ง่าย รูปแบบของบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม บัตรเฉลยเหมาะสมและน่าสนใจ มีสีสันสวยงาม มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายที่กระตุ้นความสนใจให้อยากเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจากการศึกษาเนื้อหาที่เป็นสถานการณ์ที่น่าสนใจ หรืออยู่ในความสนใจของผู้เรียน ส่งผลให้เรียนรู้ได้ดี ได้ฝึกคิดและตัดสินใจ ประเมินข้อดี ข้อเสีย วิเคราะห์สถานการณ์ด้วยตนเองสามารถคิดหาแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเอง และความรู้จากการเรียนรู้มาสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติที่ใช้ประโยชน์ได้จริง ผู้เรียนเกิดเรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้ของตนเองสามารถนำไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันได้ ซึ่งถือเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานในระบบกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงาน รู้จักทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ คำอิม และคณะ (2551) ที่พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ข่าวและเหตุการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.32) เพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ด้วยการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ฝึกให้ผู้เรียนมีภาวะผู้นำและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มที่จัดให้นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนได้ทำงานร่วมกันในกลุ่ม ทุกคนมีโอกาสคิด แสดงความคิดเห็น วางแผนร่วมกัน และลงมือปฏิบัติร่วมกัน ยอมรับฟัง

ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีความเห็นต่างกัน ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและของกลุ่ม สามารถเข้าใจคำสั่ง ความหมายของคำสั่ง สามารถปฏิบัติตามได้ และมีความสุขในการทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สารการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูควรอธิบายให้คำแนะนำให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การนิยามปัญหา ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 การแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา และขั้นที่ 4 การลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล โดยเฉพาะขั้นการนิยามปัญหาจากสถานการณ์ ครูควรให้คำแนะนำ โดยการใช้คำถามกระตุ้นให้แยกประเด็นปัญหาออกมา เพราะบางสถานการณ์มีปัญหามากหลายปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน แล้วพิจารณาปัญหาที่เป็นปัญหาหลัก จึงจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ขั้นตอนต่อไปอย่างเข้าใจและง่ายยิ่งขึ้น

2. ในการปฏิบัติกิจกรรมในระบบกลุ่ม ในขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ผู้เรียนบางคนไม่กล้านำเสนอความเห็นที่ต่างออกไปจากความเห็นของกลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่ ครูควรให้คำแนะนำและให้การเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น และแนะนำให้สมาชิกอื่นๆ ภายในกลุ่มยอมรับฟัง ไม่ล้อเลียน

3. ควรฝึกให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างสม่ำเสมอทั้งในการจัดการเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระอื่นๆ เพื่อฝึกทักษะการคิดขั้นสูงให้กับผู้เรียน

2. ควรทำการศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับสื่อโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ เป็นต้น